

Mottaker

Vannregionmyndighet Nordland og Jan Mayen,
Nordland fylkeskommune.

Fauske, 04.07.2019

Følgende organisasjoner har sluttet seg til uttalelsen:

Norges Jeger- og fiskerforbund Nordland
Naturvernforbundet i Nordland
Vesterålen Turlag

Vi viser til høring av planprogram og hovedutfordringer for vannregion Nordland og Jan Mayen og avtale om utsatt høringsfrist. I det påfølgende kommer vårt innspill.

Høringsuttalelse til planprogram og hovedutfordringer for vannregion Nordland og Jan Mayen

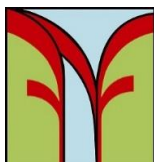
Deltakelse og medvirkning

Planprogrammet beskriver planleggingen fram mot revidert og oppdatert vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram. Formålet er å klargjøre hva som skal gjøres når og av hvem. Det er et mål at alle som har en interesse for vann og vannforvaltning eller som potensielt kan påvirkes av planen, skal ha mulighet til å delta og gi innspill.

Framdriftsplanen (figur 2) for arbeidet med revisjonen og hvordan de ulike myndighetene skal delta i planleggingen har vi ingen merknader til. *Plan for deltagelse og medvirkning* (punkt 8.3) skisserer på en grei måte hvordan medvirkningen skal være på et overordnet nivå. FNF Nordland må i denne sammenheng påpeke viktigheten av at medvirkningen er reel, slik plan- og bygningsloven og vannforskriften forutsetter. Det må fremgå av planen hvordan frivillige organisasjoner skal medvirke.

Her er noen punkter vi mener bør omfattes av medvirkningsprosessene:

- Folkemøter og temamøter må avholdes på kveldstid for å sikre deltagelse.
- Det må tas initiativ til ett eller flere temamøter om hovedutfordringene i vannområdene.

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Forum for natur og friluftsliv i Nordland
Eiaveien 5, 8208 Fauske
nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46
www.fnf-nett.no/nordland
Org. nr.: 983267998

- I alle vannområdene bør det opprettes en referansegruppe, eventuelt lokale arbeidsgrupper. Vi foreslår også at det opprettes et nettsted og bredt kontaktnettverk på e-post som fortløpende blir orientert om arbeidet som foregår.
- Det bør vurderes å opprette lokale arbeidsgrupper opp mot konkrete tema eller utfordringer.
- Regional referansegruppe. FNF er en strategisk aktør for vannplanmyndighetene i arbeidet for medvirkning i vannforvaltningen om det tilrettelegges for det. FNF Nordland har tidligere deltatt i regional referansegruppe og mener det er en fin anledning til å bli informert om det som skjer og komme med innspill.

Kunnskapsgrunnlaget

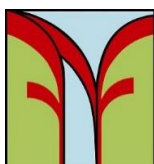
Det er positivt at kunnskapsgrunnlaget nå skal gjennomgås og oppdateres. Det vil forhåpentligvis gi et godt bilde på status og en oversikt over dagens miljøtilstand, utfordringer og påvirkninger. Det er absolutt et behov for å fremskaffe et bilde og fakta som viser resultater av å ta vare på vannmiljøet, hvilke kunnskapsmangler vi har og hvilke trender og scenarier vi kan forvente i fremtiden.

En annen sentral kunnskap i arbeidet med vannforskriften vil være å fremskaffe en oversikt over vannforekomster som *ikke* oppnår fastsatte miljømål. Her er det viktig med analyser og vurderinger av årsaker til dette. Videre bør kunnskap og erfaringer omkring økonomi og finansiering til gjennomføring av tiltak og eventuelle hindringer det har for å nå miljømål.

Vannforvaltningsplanen er en overordnet plan for hele vannregionen og konsekvensutredningen begrenses derfor til å redegjøre for virkningene av planen på et overordnet nivå. Det vurderes i høringsdokumentet at følgende tema bør inngå i planens konsekvensutredning:

- Vesentlige virkninger for nasjonalt og internasjonalt fastsatte miljømål, naturmangfold, forurensing og økosystemtjenester, med særlig fokus på måloppnåelse for vannmiljøet i 2027.
- Vesentlige virkninger for relevante sektorer/næringer som kommuner, miljøforvaltning, vannkraft, landbruk, akvakultur og transport.
- Vesentlige virkninger for helse, friluftsliv, landskap og kulturminner, samt samisk natur- og kulturgrunnlag der dette er relevant.
- Vesentlige virkninger knyttet til klimaendring, flom og klimatilpasning.
- Sammenhengen med andre nasjonale, regionale og lokale planer.
- Eventuelle virkninger ut over landegrensene skal også beskrives kort.

FNF Nordland mener temaene for konsekvensutredningen på lang vei omfatter de viktigste tema og interesser. Når det gjelder friluftsliv foreslår vi at det utredes hvor og hvordan

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Forum for natur og friluftsliv i Nordland
Eiaveien 5, 8208 Fauske
nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46
www.fnf-nett.no/nordland
Org. nr.: 983267998

vannforvaltningsarbeidet har bidratt til å tilgjengeliggjøre områder og øke verdien og opplevelseskvalitetene. Samtidig bør det fremskaffes en oversikt over vannforekomster som er så påvirket at innbyggere ikke kan bruke området til rekreasjon og friluftslivsaktivitet.

Hovedutfordringer

Formålet med forskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. Forskriften har imidlertid flere bestemmelser om unntak fra miljømålene slik som fristutsettelse (§ 9), mindre strenge miljømål (§ 10) og adgang til å tillate nye inngrep/aktivitet selv om dette medfører at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes (§ 12).

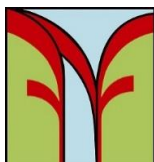
Det er den aktuelle sektormyndigheten som foretar vurderingen etter § 12, både om den kommer til anvendelse og om vilkårene er oppfylt ved for eksempel søknader om tiltak/inngrep som *kan* eller *vil*, påvirke vanntilstanden negativt og føre til at miljømål ikke nås.

Erfaringer fra planer og utbyggings saker som vi har jobbet med, er at vannforskriftens § 12 ikke blir tilstrekkelig vurdert av den ansvarlige sektormyndigheten. Samtidig fattes det vedtak på et mangelfullt kunnskapsgrunnlag fordi konsekvensutredninger ofte innehar mangler med ufullstendige vurderinger om naturmangfold og miljøet i vannforekomstene. I likhet med vurderingene av naturmangfoldloven og bestemmelsene om bærekraftig bruk i kapittel II, blir derfor vannforskriftens § 12 ofte neglisjert. Dette er etter vår formening en av hovedutfordringene og som må løftes frem i det videre planarbeidet.

Vannforekomster utpekt som *sterkt modifiserte vannforekomster (SMVK)* og hvorfor tiltak ikke iverksettes eller pålegges, er en annen utfordring. Det gjelder flere påvirkninger fra menneskelig aktivitet og særlig påvirkninger som vannkraft og gruvedrift.

Vannforekomster utpekt som SMVK er bestemt at ikke kan oppnå standard miljømål (god økologisk tilstand), fordi det vil ha konsekvenser for hensikten med selve inngrepet. Disse vannforekomstene har egne miljømål som godt økologisk potensial og god kjemisk tilstand.

Det ene er tilfellene der miljøforbedrende tiltak ikke kan utføres eller at det tillates å opprettholde dårlig tilstand, eller forverre tilstanden. Dette er ikke forenlig med intensjonen og formålet med vanndirektivet. Det andre er vurderingen av samfunnsnyten. FNF Nordland og tilsluttete organisasjoner er ofte uenig med sektormyndigheten i vurderingene og avveiningene av forholdet mellom naturinngrep og avbøtende tiltak og samfunnsnyten av selve tiltaket/inngrepet. Samfunnsnyten av tiltak blir ofte dårlig dokumentert og overvurdert, til ulempe for natur og friluftsliv.

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Forum for natur og friluftsliv i Nordland
Eiaveien 5, 8208 Fauske
nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46
www.fnf-nett.no/nordland
Org. nr.: 983267998

Regulerte vassdrag og vilkårsrevisjoner

Vannkraft er en av de viktigste påvirkningene på vannforekomstene og det er helt nødvendig med nye, moderne tiltak og vilkår for å bedre miljøtilstanden i utbygde vassdrag. Revisjon av konsesjonsvilkår vil i denne sammenheng være viktig bidrag til miljømåloppnåelse i Ranavassdraget, Bjerka-Plura og i Skjoma, som er blant de mest omfattende utbyggingene. Disse er nå under en revisjonsprosess og resultatet av revisjonen vil ha betydning for andre vilkårsrevisjoner fremover. FNF Nordland mener det er behov for en oversikt over revisjonssakene som er åpnet og hva som er status i disse sakene og hvilke krav som er fremmet. Oversikten bør vise en oppsummering av ulemper reguleringen har hatt for allmenne interesser, og potensielle fordeler og eventuell vurdering av oppnåelse av miljømål.

FNF Nordland mener prosessene med vilkårsrevisjoner må bli bedre når det kommer til informasjon og medvirkning. Den må være mer åpen og med mer deltakelse enn den er i dag.

Når vilkårsrevisjoner eller frivillige tiltak skal gjennomføres, må det kreves at alle muligheter utredes og vurderes for å imøtekomme de miljøforbedringer som er påkrevet og samtidig sikrer energiproduksjonen. Det er særlig to forhold som bør legges til grunn:

1. Økt nedbørsmengde siden konsesjonene ble innvilget.
2. Oppgradering av kraftstasjoner og vanntuneller slik at kraftproduksjonen kan optimaliseres med samme eller om nødvendig redusert vannmengde.

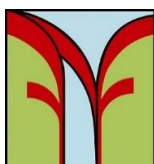
Oppgradering av Røssåga kraftverk i Nordland er et godt eksempel på de muligheter slike tiltak gir for økt energiproduksjon samtidig som forsvarlig minstevannføring innføres.

FNF Nordland mener også at det hadde vært interessant med en oversikt over vassdrag med selvpålagte vilkår (f.eks. minstevannslipp) som har betydning for fastsatte miljømål, nytte for vannmiljøet og brukerinteresser mv.

Oppdrett

Norge har omsider fått påvirkninger fra oppdrett med i arbeidet med vannforskriften. Oppdrettsnæringen gir store miljøutfordringer med rømming av laks, lakselus og utslipp av næringssalter og organisk materiale.

Oppdrettsnæringen står bak de største utfordringene og trusselfaktorene mot villaksen. Til vannforvaltningsplanene for neste periode skal det utarbeides et kunnskapsgrunnlag som omfatter oppdrett og påvirkninger på vassdrag med anadrom laksefisk. I laksevassdrag er det nå klassifiseringer av bestander av atlantisk laks gjort av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL). Mer om dette [her](#).

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

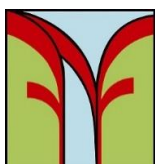
Forum for natur og friluftsliv i Nordland
Eiaveien 5, 8208 Fauske
nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46
www.fnf-nett.no/nordland
Org. nr.: 983267998

FNF Nordland mener dette er vel og bra, men fortsatt gjenstår et større arbeid for å nå intensjonene og formålene med vanddirektivet. Konsekvensene av oppdrett er samtidig mer enn lakselus og rømming. Oppdrett er den største kilden til utslipp av næringssalter langs kysten. I tillegg benyttes det tusenvis av tonn med hydrogenperoksid til lusebehandling som dumpes rett i havet. Derfor er det et stort behov å få mer kunnskap om hvordan, og i hvilken grad næringen påvirker miljøet. Vi mener videre at det er et behov for økt overvåking og kartlegging av miljøtilstanden i hele fjordsystemer hvor det er oppdrettsvirksomhet. Det innebærer blant annet at det må gjøres prøver og miljøundersøkelser utenom de pålagte prøvene næringen er ansvarlig for å ta under og rundt anleggene. Det er dårlig kunnskap om hvordan utslipp påvirker miljøet i fjord- og kystområdene utover de prøvene næringen selv tar.

Oppdrett ekskluderer også andre nærings- og brukerinteresser. I den sammenheng viser vi til veileder T-1491 – «*Kommuneplanens arealdel*», der blant annet går fram at: «*I sjø og vassdrag er det åpent for å planlegge områder for allmenn flerbruk (ferdsel, fiske-, natur- og friluftsområder), der mer spesifikk bruk av sjøen eller vassdraget ikke er tatt opp. **Akvakultur kan inngå i dette flerbruksformålet der det er hensiktsmessig, men akvakultur representerer i motsetning til de øvrige formålene her stort sett en eksklusiv bruk. Man bør derfor være tilbakeholden med å inkludere områder for akvakultur i områder for allmenn flerbruk. Dersom akvakultur inngår i flerbruksformålet oppnås liten styring og interesseavklaring, noe som kan tale for å avsette områder til akvakultur som egne akvakulturområder.***»

Oppdrettsnæringens negative påvirkninger på laksebestander er til stor ulempe for sportsfiskere, bygdesamfunn og andre som driver næring av tradisjonelt laksefiske. Det er også slik at selve anleggene er svært arealkrevende, med ferdselsrestriksjoner rundt merdene og fortøyninger som blant annet hindrer utøvelse av friluftsliv, fiske og fiskeri. Kartlegginger av friluftsliv i sjø er mangelfulle, noe som er en stor utfordring for mange av våre interesser når det søkes om oppdrett eller foreslås lokaliteter til oppdrett i kommuneplaner. Naturverdier, miljø- og brukerinteresser må derfor kartlegges i arbeidet med vannforskriften.

I vann-nett er det for vannforekomster hvor akvakultur er registrert som påvirkninger (rømt oppdrettsfisk og lakselus), mangelfulle kommentarer til effektene. FNF ser ingen grunn til å holde tilbake vitenskapelig og dokumentert kunnskap om lakselusas påvirkninger. I det videre planarbeidet må kjent kunnskap om lakselus i oppdrettsanlegg, og effekter det har på utvandrende smolt og sjøørret komme på plass. I kommunalt planarbeid og hos alle sektormyndigheter må tiltak som fastsettes være basert på vitenskapelig kunnskap om miljøutfordringer av oppdrett og ulemper for andre interesser.

Når det gjelder sykdommer hos oppdrettsfisk og hvordan dette påvirker vill anadrom laksefisk, er det store kunnskapshull. Det er på tide å tette dette kunnskapshullet gjennom arbeidet med vannforskriften.

Lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* skal nå være borte fra laksevasdragene i Nordland etter en omfattende innsats med å bekjempe parasitten. Flere laksevasdrag er blitt gjenåpnet for allment fiske, men det skjer under et strengt regulert fiske. Alle tiltak og grep som er gjort og gjøres i vasdragene sørger gjør at flere laks gyter. Utfordringen er imidlertid en høy dødelig av utvandrende smolt til havet.

Videre er det nødvendig å ta i bruk ny teknologi med lukkete anlegg og gå mot en utslippsfri næring. Hos de aller fleste oppdrettsanlegg lang Nordlandskysten foregår produksjonen i tradisjonelle, åpne merder. Dette gir et betydelig gode vekstvilkår for lakselus og i de fleste lokalitetene er det kjente utfordringer med påslag av lakselus. Sjøørreten i fjordene og utvandrende laksesmolt må sikre lusefrie vandringsveier.

Hovedutfordringer i vannområdene

FNF Nordland har ikke hatt kapasitet til å innhente ny informasjon og eventuelle forbedringer av beskrivelsene av miljøtilstand og påvirkninger på vannforekomstene. Men vi oppfordrer til gode medvirkningsprosesser i vannområdene, der lag og foreninger inviteres inn for å innhente eventuell ny informasjon.

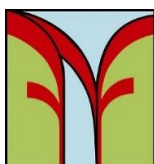
For FNF Nordland

Ylva Edvardsen
Styreleder

Gisle Sæterhaug
Koordinator

Kopi (per e-post) til:

Fylkesmannen i Nordland
Norsk Friluftsliv
SABIMA

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Forum for natur og friluftsliv i Nordland
Eiaveien 5, 8208 Fauske
nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46
www.fnf-nett.no/nordland
Org. nr.: 983267998